herpy

WĘŻE

Pyton dywanowy

Morelia spilota

Morelia spilota to masywny, półnadrzewny pyton o bardzo szerokim zasięgu w Australii i na południu Nowej Gwinei. Ubarwienie waha się od pręg i plam po czarno-żółty rysunek, a wielkość od około 120 do 300 cm w zależności od podgatunku. Z wiekiem staje się spokojny i dobrze czuje się w dużym, wysokim terrarium, ale dorasta do sporych rozmiarów i żyje 20-30 lat.

Rodzina: Pythonidae Nazwa angielska: Carpet Python

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**120-300 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-30 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Sawanna, suchy las i las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**150 × 75 × 90 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-38 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**40-60%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**10-50 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**50-55 dni** przy 31-32 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Morelia spilota to średni do dużego pyton o szerokiej głowie, wyraźnie zaznaczonej szyi, pionowej źrenicy i dołkach termoczułych wzdłuż warg. Rysunek i ubarwienie są bardzo zmienne: ciemne pręgi, plamy lub romby na brązowym, szarym, oliwkowozielonym lub czarnym tle z jaśniejszym rysunkiem w kolorze kremowym, żółtym lub złotym. Młode mają często szarawy rysunek i nabierają barw dopiero w ciągu pierwszych lat, a u niektórych form jasne partie z wiekiem stają się mniej wyraźne.

Średnia długość wynosi około 200 cm, ale różnice między podgatunkami są duże: *M. s. variegata* jest najmniejszy i osiąga zwykle 120-180 cm, *M. s. harrisoni* około 150 cm, *M. s. cheynei* 150-210 cm, natomiast *M. s. mcdowelli* jest największy i dorasta do 270-300 cm. Samice są często większe od samców, a u niektórych podgatunków znacznie cięższe. Masa ciała może sięgać 15 kg.

Powszechnie uznaje się sześć podgatunków (*M. s. cheynei*, *M. s. harrisoni*, *M. s. mcdowelli*, *M. s. metcalfei*, *M. s. spilota* i *M. s. variegata*), a niektórzy autorzy wyróżniają ich więcej. Część dawnych podgatunków podniesiono do rangi odrębnych gatunków: *Morelia imbricata* w południowo-zachodniej Australii i *Morelia bredli* w środkowej Australii. Większość zwierząt w handlu pochodzi z hodowli i należy do *cheynei*, *mcdowelli*, *spilota*, *variegata* i *harrisoni*. Istnieje też szereg selektywnie wyhodowanych odmian barwnych. Hodowla jest taka sama dla wszystkich; różnią się jedynie wielkość oraz wymagania dotyczące przestrzeni i chłodu w okresie zimowym.

Występowanie i środowisko

Morelia spilota ma jeden z najszerszych zasięgów wśród australijskich pytonów. Gatunek występuje niemal w całej Australii z wyjątkiem suchego interioru i najdalej na południe wysuniętej części Wiktorii, a także na południowym wybrzeżu Nowej Gwinei od Papui-Nowej Gwinei po Merauke w indonezyjskiej części wyspy. Każdy podgatunek ma własny obszar: *M. s. cheynei* w lesie deszczowym północno-wschodniego Queenslandu, *M. s. mcdowelli* wzdłuż wschodniego wybrzeża od Półwyspu Jork po północną Nową Południową Walię, *M. s. spilota* na obszarach przybrzeżnych Nowej Południowej Walii, *M. s. metcalfei* w głębi lądu południowo-wschodniej Australii od południowego Queenslandu po Wiktorię i Australię Południową, *M. s. variegata* w północnej Australii, a *M. s. harrisoni* na Nowej Gwinei.

IUCN uznaje gatunek za niezagrożony.

> **Naturalny zasięg:** Australia, Indonezja i Papua-Nowa Gwinea.

ŚRODOWISKO

Morelia spilota jest bardzo elastyczna i występuje w tropikalnym lesie deszczowym, suchych lasach, lasach sawannowych, na terenach skalistych oraz w miastach i ich okolicach. Choć gatunek jest półnadrzewny, najczęściej widuje się go na ziemi, a wykorzystuje też nory wykopane przez inne zwierzęta. Prowadzi głównie nocny tryb życia, ale bywa aktywny w ciągu dnia i często wygrzewa się na otwartej przestrzeni. Ofiary zabija przez duszenie; są to małe ssaki, ptaki i jaszczurki.

Klimat zmienia się od tropikalnego na północy po umiarkowany na południu, gdzie zimy są chłodne. *M. s. spilota* z chłodnych obszarów przybrzeżnych Nowej Południowej Walii ma po części własne wymagania.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosła *Morelia spilota* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 150 × 75 × 90 cm. Wystarcza to mniejszym podgatunkom o długości 1,5-2 m. Dla większych, do 3 m, terrarium musi mieć co najmniej 200 × 100 × 90 cm. Zasada praktyczna mówi, że długość terrarium odpowiada długości węża, a szerokość jej połowie. Gatunek jest półnadrzewny, więc potrzebne jest co najmniej 90 cm wysokości z gałęziami do wspinaczki, a im wyżej, tym lepiej.

Terrarium powinno otwierać się od przodu i być na tyle nieprzejrzyste, by wąż czuł się bezpiecznie. Otwieranie od góry, jak w zwykłym szklanym terrarium, stresuje zwierzę, ponieważ w naturze drapieżniki atakują z góry. Młody wąż lepiej czuje się w małym, zamkniętym terrarium skrzyniowym z kryjówką niż w dużym, otwartym terrarium, ale zaaklimatyzowanego młodego węża można też trzymać w terrarium dla dorosłych, jeśli jest w nim wiele kryjówek.

Potrzebne są co najmniej dwie kryjówki, w których wąż może schować się całkowicie i ciasno, solidna gałąź do wspinaczki lub półka oraz gęsta osłona z roślin lub korka. Wszystkie gałęzie muszą być przymocowane do ścian. Jako podłoże stosuje się 5-10 cm wilgotnego materiału, np. ziemi próchnicznej zmieszanej z piaskiem lub włóknem kokosowym, z warstwą liści na wierzchu. Odchody usuwaj od razu, a całe podłoże wymieniaj co 3-4 miesiące. Gazety i ręcznik papierowy trzeba usunąć, jeśli zamokną, ponieważ powodują infekcje skóry.

TEMPERATURA

Terrarium musi mieć wyraźny gradient. Powierzchnia pod lampą grzewczą powinna mieć 32-38 °C, chłodny koniec 24-26 °C, a w nocy 22-25 °C. Mniejszy *M. s. cheynei* z lasu deszczowego radzi sobie przy 29-33 °C pod lampą. Używaj kilku żarówek halogenowych lub promiennika ciepła, najlepiej podłączonych do termostatu, i osłoń wszystkie żarówki siatką. Temperaturę powierzchni mierz termometrem na podczerwień, a w kryjówce cyfrowym czujnikiem.

Wiele podgatunków dobrze znosi chłodniejszą zimę, a nawet na niej korzysta: temperaturę obniża się wtedy o 3-5 °C, a długość dnia skraca z około 14 do 10 godzin. Wspiera to naturalny rytm roczny i jest warunkiem rozmnażania.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek nie jest wymagający co do wilgotności powietrza i dobrze radzi sobie w szerokim zakresie. Utrzymuj ją na poziomie 40-60 %, zapewniając dużą miskę ze świeżą wodą. Kryjówka z wilgotnym torfowcem pomaga podczas linienia. Zraszaj terrarium 2-3 razy dziennie, jeśli powietrze jest bardzo suche, i zadbaj o wentylację, by między zraszaniami mogło przeschnąć. Podczas linienia pomaga dodatkowe zraszanie, ale wilgotne podłoże, które nigdy nie wysycha, powoduje infekcje skóry. Wodę wymieniaj codziennie, a miskę szoruj co tydzień.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek prowadzi głównie nocny tryb życia, ale bywa aktywny w dzień. UVB nie jest niezbędne do utrzymania go przy życiu, ale jest zalecane, ponieważ wspiera przyswajanie D3 i rytm dobowy. Użyj świetlówki T5 dla gatunków leśnych, obejmującej połowę długości terrarium nad strefą grzewczą, i ustaw gałąź tak, by odległość od grzbietu węża do świetlówki wynosiła 25-35 cm. Indeks UV powinien wynosić 2-3 w najjaśniejszym miejscu. Światło włączaj na 14 godzin latem i 10 godzin zimą.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Morelia spilota zjada całe ofiary. Podawaj mrożone i rozmrożone myszy i szczury, nie żywe, i ogrzewaj je do około 38 °C. Dla urozmaicenia można podawać chomiki, myszoskoczki, przepiórki i kurczęta. Podawaj pokarm długą pęsetą z miękką końcówką.

Młode karmi się co 1-2 tygodnie, a dorosłe co 2-4 tygodnie. Masa ofiary powinna wynosić około 10 % masy węża, a ofiara może być najwyżej półtora raza szersza niż wąż w najgrubszym miejscu. Regularnie waż węża, by uniknąć nadwagi.

Młode, które dostawały wyłącznie myszy, mogą odmawiać innego pokarmu. Dlatego wcześnie podawaj im szczury i inne ofiary, stopniowo przechodząc z myszy na małe szczury. Suplementacja nie jest konieczna, ale od czasu do czasu można lekko oprószyć pokarm wapniem z D3.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Morelia spilota jest ciekawska i aktywna, i zwykle dobrze przyzwyczaja się do brania na ręce. Młode poniżej 1-2 lat są często nerwowe i gryzą; z wiekiem się uspokajają. Nowego węża zostaw w spokoju na dwa tygodnie, a potem zacznij od krótkich sesji trwających najwyżej 5 minut co kilka dni. Najpierw dotknij głowy rolką papieru, by wąż wiedział, że to nie pora karmienia.

Podnoś go obiema rękami, jedną pod ciałem, drugą z przodu, i nigdy nie chwytaj za ogon. Wąż owija się wokół rąk, jakby były gałęziami. Nie pozwól mu owinąć się wokół szyi i nie pozwalaj dzieciom samodzielnie obchodzić się z dużym wężem. Węże trzyma się pojedynczo. Kilka zwierząt razem to stres i rywalizacja o zasoby, a samce walczą w okresie godowym.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są często większe od samców, a u niektórych podgatunków znacznie cięższe. Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej różnią się między podgatunkami i nie zostały udokumentowane zbiorczo dla całego gatunku. Płeć najpewniej określa się sondą, której powinna używać wyłącznie doświadczona osoba lub lekarz weterynarii. Przed rozmnażaniem samica musi być w dobrej kondycji, a samiec szczupły i umięśniony.

GODY I KOPULACJA

Większość zwierząt rozmnaża się raz w roku. Rozmnażanie inicjuje się jesienią, stopniowo obniżając temperaturę nocną do 18-21 °C i skracając dzień do 10-12 godzin, przy czym temperatura pod lampą pozostaje na poziomie co najmniej 32 °C. Samica powinna dostawać dodatkowe posiłki przed sezonem, a samiec powinien być szczupły. Samca wpuszcza się do terrarium samicy; kopulacja odbywa się w nocy i może trwać 12 godzin lub dłużej. Samce walczą ze sobą w sezonie i mogą odnieść obrażenia, dlatego trzyma się je osobno.

Po zapłodnieniu samica ma wyraźne zgrubienie w połowie ciała. Trzyma się ją osobno, przy temperaturze co najmniej 35 °C pod lampą i z budką lęgową z wilgotnym podłożem; zwykle przestaje wtedy jeść.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Około trzech tygodni po owulacji samica linieje, a ok. 25 dni po linieniu składa jaja. Zniesienie liczy zwykle 10-25 jaj, ale może sięgać 50. Samica owija się wokół jaj, ogrzewa je drżeniem mięśni i ich broni. Budka lęgowa musi być na tyle duża, by samica mogła leżeć zwinięta wokół wszystkich jaj, a podłoże powinno być wilgotne.

INKUBACJA

Jaja może wysiadywać sama samica lub można je umieścić w inkubatorze. Przy sztucznej inkubacji wilgotność powietrza powinna wynosić 95-100 %, przy czym jaja nie mogą mieć bezpośredniego kontaktu z wodą, a temperatura 31-32 °C. Wyklucie następuje wtedy po 50-55 dniach.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są po wykluciu cienkie jak ołówek. Potrzebują małych pojemników o nieprzejrzystych ściankach, kryjówki, miski z wodą i patyka do wspinaczki, a karmi się je małą myszą co 1-2 tygodnie. Młode są defensywne i nerwowe, a pełnego ubarwienia nie należy oczekiwać wcześniej niż po 2-3 latach.

Zdrowie i częste błędy

Morelia spilota jest odporna, jeśli warunki są właściwe. Typowe problemy to:

- Problemy z linieniem i infekcje skóry przy zbyt suchym powietrzu lub przy wilgotnym podłożu, które nigdy nie wysycha. Utrzymuj wilgotność na poziomie 40-60 %, zapewnij wilgotną kryjówkę i wymieniaj mokre podłoże.
- Nadwaga przy zbyt częstym lub zbyt obfitym karmieniu. Regularnie waż węża.
- Odmowa jedzenia u młodych, które dostawały wyłącznie myszy i później odrzucają inne ofiary.
- Infekcje dróg oddechowych ze świszczącym oddechem, śluzem lub oddychaniem przez otwarty pysk. Wymagają wizyty u weterynarza.
- Oparzenia od nieosłoniętych żarówek. Osłoń wszystkie żarówki siatką.

Węże ukrywają objawy choroby, dlatego kontrola masy ciała i notatki o karmieniu, linieniu i zachowaniu są najlepszym wczesnym ostrzeżeniem. Skontaktuj się z lekarzem weterynarii doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli wąż traci na wadze, ma problemy z oddychaniem lub nie je przez kilka miesięcy.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.